

УДК 025.4.036:027.3(477)

Кузнецова Марина Миколаївна,

канд. наук . із соц. комунікацій,

Головний бібліограф ЦБС им. А. П. Чехова

пошт. адреса: вул. 12 Квітня, буд. 32, кв. 25, м. Харків, 61089, Україна

конт. тел.: : (0572)93-90-53 (роб.), (0572)93-80-03 (дом.), 067-606-57-07 (моб.).

e-mail: bibliot@list.ru

КОРПОРАТИВНІ ТРАДИЦІЙНІ ТА ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ З КРАЄЗНАВСТВА ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ: ПИТАННЯ ПАРАЛЕЛЬНОГО ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ

Впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у сучасному суспільстві стає дедалі більш визначаючим чинником для удосконалення краєзнавчої діяльності публічних бібліотек України, а кооперація останніх набуває за цих умов особливо важливої ролі. Цифрові методи обробки й передачі інформації про край і, безперечно, Інтернет не тільки змінили підходи до традиційних аспектів краєзнавчої роботи, але й створили технологічні умови для формування бібліотечних електронних ресурсів з краєзнавства, потреба в яких постійно зростає, та надання вільного доступу до них. Сучасна проблема оснащення комп'ютерною технікою та програмним забезпеченням є однією з найважливіших для публічних бібліотек: традиційний фонд краєзнавчої літератури як основа бібліотечного краєзнавства, в більшості своїй, складається з книг, брошур і періодичних видань, але, разом з тим, в умовах інформатизації він потребує розширення й модернізації видів носіїв краєзнавчої інформації. Використання Інтернету стало на сучасному етапі необхідною умовою перспективного розвитку комунікаційно-корпоративної діяльності публічних бібліотек і функціонування краєзнавчих фондів, традиційний фонд яких в інформаційному просторі здатен замінитися віртуальними аналогами.

Нині на тлі високого рівня розвитку новітніх ІКТ та перспективних досягнень краєзнавчої діяльності публічних бібліотек склалася ситуація паралельного формування та використання як друкованих, так і електронних документів з краєзнавства. Краєзнавчі електронні ресурси, що відбивають інформацію на різних носіях, є одними з найбільш значних складових інформаційних ресурсів на сайтах публічних бібліотек України в мережі Інтернет. Їх відбір, кумуляція, аналітико-синтетичне оброблення, зберігання і забезпечення раціонального використання являють собою комплекс найважливіших задач першорядного значення для комунікаційно-корпоративної краєзнавчої діяльності публічних бібліотек України. Актуальність вирішення перелічених задач загострюється унаслідок зростання кількості електронних видань, які, поряд з краєзнавчою інформацією на паперових носіях, стають органічною частиною фондів бібліотек. При цьому досить серйозно постає проблема обмеженої площі для розміщення карткових

краєзнавчих каталогів, що поповнюються, й відсутність необхідних умов для збереження відповідних видань з краєзнавства в друкованому вигляді.

Впровадження в практику краєзнавчої роботи публічних бібліотек новітніх ІКТ та телекомунікаційних засобів передачі даних обумовили необхідність пошуку нових підходів до вирішення проблеми створення сховищ краєзнавчих ресурсів, їх організації та засобів доступу до них користувачів. На зміну традиційному довідково-бібліографічному інформуванню читачів, фактично зареєстрованих у публічних бібліотеках через друковані носії, приходить автоматизоване обслуговування всіх користувачів мережевих ресурсів Інтернету, організоване на електронному поданні відомостей (віртуальній реєстрації). З'явилися нові джерела краєзнавчої інформації на компакт-дисках (електронні книги і журнали), онлайн бази даних, електронні каталоги, у тому числі й корпоративні, до яких існує доступ через глобальні комп'ютерні мережі. Така можливість оперативнішого одержання об'єднаної електронної інформації з краєзнавства декількох бібліотек у регіоні та кількісна необмеженість її тиражування дозволяє публічним бібліотекам України обслуговувати значно більшу кількість користувачів і здійснювати миттєвий пошук краєзнавчих документів, що суттєво полегшує працю бібліотекарів та заощаджує кошти. Окрім того, ефективне впровадження ІКТ надає можливість книгозбірням розробляти і створювати власні оригінальні продукти й послуги з краєзнавства.

Сучасна глобальна інформатизація допомагає представляти публічним бібліотекам не тільки існуючі традиційні та електронні ресурси, але й модернізувати як звичні підходи до організації краєзнавчої діяльності, так і новоутворені. Таким чином, використання бібліотеками у своїй роботі веб-технологій дозволяє їм ефективно функціонувати в соціально-комунікаційному просторі, бути основним каналом трансляції документально-інформаційних ресурсів на різноманітних носіях та задовольняти потреби необмеженої кількості зареєстрованих і віддалених користувачів у одержанні інформації з питань краєзнавства.

Однак, попри явні досягнення у формуванні та використанні традиційних і електронних ресурсів з краєзнавства, залишаються невирішеними важливі питання, пов'язані, по-перше, з відсутністю в Україні узгодженої політики зі стандартизації та каталогізації цих ресурсів у Інтернеті, що, у свою чергу, не дозволяє створювати єдиний формат представлення елементів бібліографічних записів краєзнавчої інформації в електронній формі. По-друге, бракує уніфікованого доступу не тільки до краєзнавчих електронних каталогів та баз даних, але й до інформації про край – це перешкоджає її ефективному використанню в повному обсязі. По-третє, немає єдиного програмного забезпечення введення бібліографічних даних для бібліотек.

Таким чином, мова йде про актуальність і нагальність об'єднання традиційних і електронних ресурсів з краєзнавства, які формуються групами бібліотек у регіонах. Регіональні комунікаційно-корпоративні бібліотечні мережі дозволять вирішити виникаючі питання, пов'язані з придбанням і обміном, створенням і зберіганням, розповсюдженням і використанням

краєзнавчих ресурсів. При цьому комунікативна компетентність у діловій інформаційно-комунікаційній взаємодії публічних бібліотек України сприятиме ефективному впровадженню ІКТ і розробці нових ресурсів, продуктів і послуг з краєзнавства. Тим самим підтверджується висновок про те, що найважливішу роль у краєзнавчій роботі публічних бібліотек відіграє їх взаємодія задля створення спільного соціально-комунікаційного простору регіону.

На завершення слід відзначити, що публічні бібліотеки України, змінюючись технологічно, а саме формуючи поряд з традиційними краєзнавчими фондами електронні ресурси і продукти, тобто створюючи електронні бібліотеки, корпоративні онлайнві каталоги та бази даних з краєзнавства, продовжують відігравати важливу роль у виконанні своєї місії з краєзнавчої роботи в краї, чим, безумовно, сприяють розвиткові різнобічних сфер суспільної діяльності країни.

УДК 025.5:378.4

Льовшина Людмила Дмитрівна,

директор Наукової бібліотеки

Харківського державного університету харчування та торгівлі

пошт. адреса: вул. Клочківська, 333, г. Харків, Україна, 61051

конт. тел.: 349-45-26

e-mail: biblio-hduht@mail.ru

ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВОГО ТА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСІВ ЯК КОМПОНЕНТ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ВНЗ

Сучасна бібліотека вищого навчального закладу здійснює свою діяльність у багатовимірному інформаційному просторі, який можна уявити як ієрархічну систему, що складається з декількох рівнів: документів міжнародного рівня (ООН, ЮНЕСКО, ІФЛА, міжнародні угоди, стандарти тощо); українського законодавства; галузевих законів («Про освіту», «Про вищу освіту», «Про бібліотеки і бібліотечну справу» тощо); нормативних документів з питань діяльності бібліотек навчальних закладів, прийнятих державними органами управління; регіональних, територіальних, міжвідомчих, локальних нормативно-інструктивних і методичних документів; внутрішніх документів, розроблених і затверджених в окремій освітній установі.

Організувати належним чином бібліотечне обслуговування неможливо без чіткого знання основних груп читачів, які користуються послугами бібліотеки. Тому виникає необхідність класифікації користувачів як реальних і потенційних споживачів бібліографічної інформації.

Одним із головних напрямів діяльності бібліотек ВНЗ III–IV р. а. є формування бібліотечного фонду, оскільки саме фонд є основою інформаційного забезпечення учасників наукового та навчально-виховного процесів.